

Søndag Septuagesima:

Der er meget på spil i dagens evangelitekst. Det handler om forholdet mellem barmhjertighed og retfærdighed, og mon ikke de fleste af os kan nikke genkende til problematikken denne søndag? For uanset alder og forudsætninger, så tror jeg, vi alle kender følelsen af, at noget er gået vores næse forbi – følelsen af, at blive snydt.

Og ligegyldigt om det handler om lønindtægt; hvor mange biler, der holder i carporten; strafudmåling over for kriminelle; hvem i søskendeflokken, der får den største is; eller noget helt andet, så er den menneskelige retfærdighedsfølelse en fintfølelse – og til tider måske også lidt for fintfølelse – størrelse.

Og man behøver langt fra være et barn for at føle sig krænket på sin retfærdighedssans. De fleste af os bliver det helt automatisk, uden nogen større slinger i valsen. For netop den her følelse af, at noget ikke harmonerer – at noget ikke går rigtig til – det er om noget et grundvilkår ved at være menneske.

Vi kan ganske enkelt ikke komme uden om, at der findes situationer, hvor vi oplever, at det, der foregår, er mere eller mindre uretfærdigt, enten over os selv eller andre. Og det er på mange punkter faktisk rigtig godt. For det er blandt andet på baggrund af vores retfærdighedssans, at vi kan indrette velfungerende retssamfund.

Hvis vi allesammen bare gjorde, som det passede os uden nogen form for indre kompas, ville vores samfund lynhurtigt bryde sammen.

Vores indre retfærdighedssans er altså med til at danne rammen om livet sammen med andre, som vi kender det. Det er takket være vores evne til at skelne mellem rigtigt og forkert og vores evne til at navigere herefter, at vi kan leve i harmoni og fællesskab som flokdyr.

Men vores retfærdighedssans kan desværre også bidrage med noget andet: Den kan nemlig gå over i retfærdighedsbetændelse, når vi bliver så optaget af vores egne forurettede følelser, at vi mister blikket for medmennesket og det større billede – fordi vi er så optaget af, at alting skal fordeles 1-1.

Og det er blandt andet det, vi hører om i lignelsen fra dagens evangelietekst, hvor Jesus fortæller om vingårdsejeren og de hyrede arbejdere. Her hører vi, hvordan der opstår ufred mellem arbejderne og vingårdsejeren, fordi han udbetaler den samme løn til dem alle uden at skele til deres individuelle arbejdsindsats.

Og jeg tror egentlig, de fleste af os godt kan forstå arbejdernes utilfredshed. Er det da ikke kun ret og rimeligt, at ens løn modsvarer indsats og kvalifikationer? Bør enhver ikke belønnes i livet, så det svarer til det, man selv bidrager med?

Sådan er det unægteligt oftest blandt mennesker: Vi forventer at få det igen, som vi giver. Men sådan er det ikke i dagens evangelietekst, og det er det ikke, fordi teksten ikke handler om menneskelig retfærdighed. Den handler derimod om forholdet mellem menneskelig retfærdighed og Guds barmhjertighed.

”Himmeriget ligner en vingårdsejer”, siger Jesus. Dermed åbner han op for en fortælling om Gud, som siger noget afgørende om Guds væsen: Nemlig at Guds barmhjertighed langt overgår vores, til tider forvrængede, syn på rigtigt og forkert.

For Gud dømmer ikke bare retfærdigt; Han dømmer langt ud over vores retfærdigheds grænser. Gud giver, som vi hører, ikke bare til den, som gør sig fortjent efter vores øjnemål: Gud giver til enhver, som Han finder det ret efter sit øjnemål. Og det behøver ikke give mening for os. Det kan måske endda ligefrem forarge os.

For Gud afregner, modsat os, ikke i kroner og ører. Han er ikke nøjeregnende eller fedtet med sin barmhjertighed – tværtimod! Gud deler frit ud af sin barmhjertighed, fordi den først og fremmest er en gave. Vi skænkes den ikke efter fortjeneste, og den kræver ikke en ekstraordinær indsats af os, for vi kan umuligt skaffe os den ved egen indsats.

Vi kan ganske enkelt ikke skaffe den gave til os selv – og derfor bør vi også glæde os over, at det på dette område netop ikke drejer sig om fortjeneste! For hvis vi selv skulle dømmes alene efter vores egen indsats, så ville selv den bedste af os komme til kort. Og det er måske meget sundt at huske på: At vi alle er Guds børn og dermed måles på det, Gud kan og gør – ikke bare det, vi kan og gør ved os selv.

Det betyder ikke, at vi ikke skal gøre vores bedste; at vi bare kan læne os tilbage, trykke på pyt-knappen og være ligeglade. Vi skal stadig tilstræbe retfærdighed, både for os selv og andre.

At leve af barmhjertighedens gave er nemlig ikke kun at modtage den; for når vi modtager den, så har vi også et medansvar for, at forholdet mellem retfærdighed og barmhjertighed går op i denne verden.

At tro på Kristus er altså at huske på, at ikke bare jeg, men også mit medmenneske, er Guds barn. Det er en konstant øvelse i at flytte perspektivet fra egen retfærdighedsforståelse til Gudsriget – og glæde sig over, at enhver skænkes det, han eller hun har brug for.

Lad os derfor, i stedet for at blive forargede over Guds grænseløse retfærdighed, bestræbe os på selv at lægge skinsyge og millimeterdemokrati på hylden vel vidende, at vi her har en blind vinkel. Lad os gå vores medmenneske i møde med tålmodighed og barmhjertighed så godt, vi nu formår. Og lad os glæde os over, at Guds barmhjertighed er den gave, der bliver ved med at give, når vores egen kommer til kort.

Amen!